

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimo Nr. 280 „Dėl Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 26 straipsnio 2 dalį Lietuvos Respublikos pilietis, įgijęs kitos valstybės pilietybę, privalo per 2 mėnesius nuo kitos valstybės pilietybės įgijimo dienos raštu pranešti apie tai Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) arba Lietuvos Respublikos diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai. Migracijos departamentas, gavęs tokį pranešimą, įvertina, ar turi duomenų, patvirtinančių, kad pilietis, įgijęs kitos valstybės pilietybę, gali būti Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis. Jeigu Migracijos departamentas neturi pakankamai duomenų, patvirtinančių, kad pilietis, įgijęs kitos valstybės pilietybę, gali būti Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis, jis asmens dokumentų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo, įgijus kitos valstybės pilietybę, nagrinėjimą sustabdo ir išsiunčia asmeniui pranešimą, kad jis ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo šio pranešimo išsiuntimo dienos pateiktų dokumentus, patvirtinančius Pilietybės įstatymo 7 straipsnio 1–5, 7, 9 ir 11 punktuose nurodytas aplinkybes. Jeigu dokumentai nepateikiami per nustatytą terminą, Migracijos departamentas pradeda Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo procedūrą, t. y. teikia Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui teikimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo, o šis ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo Migracijos departamento teikimo gavimo Vidaus reikalų ministerijoje dienos priima sprendimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo. Įvertinę pilietybės instituto (pilietybės teisinių santykių) svarbą ir reikšmę, siekdami užkirsti kelią, kad asmenys, kurie neturi teisės būti Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės piliečiais, t. y. neatitinka Pilietybės įstatymo 7 straipsnio 1–5, 7, 9 ir 11 punktuose nurodytų aplinkybių, negalėtų naudotis ir Lietuvos Respublikos, ir kitos valstybės piliečių teisėmis ir laisvėmis vienu metu¹, ir atsižvelgdami į visą pilietybės netekimo procedūrą (be kita ko, jos trukmę, sąlyginai ilgai

¹ Pilietybė nėra vien formali teisės kategorija, ji visada yra neatskiriamai susijusi su tautos ir valstybės suverenitetu, nacionalinio identiteto, asmens teisių ir laisvių klausimais. Pilietybė lemia asmens teisinį statusą, pilietybės turėjimas – tai prielaida turėti visas teises ir laisves, įtvirtintas Konstitucijoje ir įstatymuose. Šiame kontekste pažymėtina, kad kai

trunkančius / atliekamus atskirus procedūrinius veiksmus, ypač tais atvejais, kai asmuo nesiima aktyvių veiksmų arba vilkina ir delsia pateikti reikalingus dokumentus arba juos pateikia netinkamai įformintus, ir kt.), manome, kad 6 mėnesių terminas dokumentams pateikti yra neproporcingai ilgas, todėl siūlome Nutarimo projekte keičiamo Dokumentų, susijusių su Lietuvos Respublikos pilietybe, teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 23 punkte trumpinti dokumentų, kuriais patvirtinama, kad Lietuvos Respublikos pilietis, įgijęs kitos valstybės pilietybę, gali būti Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis, pateikimo terminą nuo 6 iki 3 mėnesių. Atsižvelgiant į tai, kad dėl objektyvių priežasčių tam tikrais (atskiris) atvejais dokumentų gavimas gali užtrukti, siūloma numatyti, kad 3 mėnesių terminas vieną kartą galės būti pratęstas Migracijos departamento sprendimu, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesiams, jeigu asmuo pateiks motyvuotą prašymą dėl termino pratęsimo.

Pilietybės įstatymo 36 straipsnyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Prezidento dekretai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo, Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės grąžinimo, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo, taip pat galutiniai ir neskundžiami administracinių teismų sprendimai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo įstatymų nustatyta tvarka skelbiami Teisės aktų registre (toliau – TAR). Atkreiptinas dėmesys, kad skelbti TAR Respublikos Prezidento dekretus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo, Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės grąžinimo įpareigojama ne tik minėto Pilietybės įstatymo 36 straipsnyje, tačiau ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 8 punkte, kuriame nustatyta, kad visi Respublikos Prezidento dekretai ir potvarkiai yra TAR objektas. Teismų sprendimai turi būti viešai skelbiami, nes to reikalaujama pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 7 straipsnyje įtvirtintą teismo proceso viešumo principą, t. y. kad visi bylose priimti teismų sprendimai turi būti skelbiami viešai.

Pažymėtina, kad Vidaus reikalų ministerija, atsižvelgdama į Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2020 m. lapkričio 23 d. sprendimą Nr. 3R-1016(2.13-1.), skelbia nuasmenintus vidaus reikalų ministro įsakymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo. Tačiau dar kartą įvertinus teisinį reguliavimą bei argumentus, pateiktus Lietuvos Respublikos Seime svarstant Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 36 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą Nr. XIVP-742, siūloma vidaus reikalų ministro įsakymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo skelbti nurodant tam tikrus asmens duomenis.

Kaip yra pažymėjęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, Lietuvos Respublikos pilietybė išreiškia asmens teisinę narystę Lietuvos valstybėje, atspindi to asmens teisinę priklausomybę pilietinei Tautai – valstybinei bendruomenei (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2006 m. lapkričio 13 d. nutarimai). Tokia konstitucinė pilietybės samprata, kuri reiškia asmens teisinę priklausomybę pilietinei Tautai – valstybinei bendruomenei, savaime

kurias teises turi tik piliečiai, pavyzdžiui, teisę dalyvauti valdant savo šalį tiek tiesiogiai, tiek per demokratiškai išrinktus atstovus, teisę rinkti ir būti renkamam į Seimą, teisę stoti į valstybinę tarnybą, įstatymų leidybos iniciatyvos teisę ir kt. Tik Lietuvos Respublikos piliečiai turi teisę kurti Lietuvos valstybę, t. y. turi teisę spręsti, kokia turi būti Lietuvos valstybė, nustatyti Lietuvos valstybės konstitucinę santvarką, valstybės valdžią įgyvendinančių institucijų sąrangą, asmens ir valstybės teisinių santykių pagrindus, šalies ūkio sistemą ir pan. Be to, pilietybė suponuoja valstybės pareigą ginti savo pilietį tiek šalyje, tiek už jos ribų (žr., pvz., Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimą).

suponuoja, kad asmens pilietybė negali būti laikoma tik asmens privataus gyvenimo dalimi (tik asmens duomenimis), taigi, suponuoja ir individualių pilietybės aktų viešumą, kad pati pilietinė Tauta – valstybinė bendruomenė turėtų galimybę žinoti apie narystės joje pasikeitimus. Vidaus reikalų ministro įsakymuose dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo asmens duomenų skelbimas suteiktą galimybę valstybinei bendruomenei būti pakankamai informuotai, t. y. įgyvendinti (užtikrinti) viešąjį interesą, kad prireikus būtų įsitikinta individualių pilietybės aktų pagrįstumu ir teisėtumu, būtų saugomas ir ginamas viešasis interesas. Tokios galimybės nesuteikia šiuo metu skelbiamuose vidaus reikalų ministro įsakymuose dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo nurodomi vardo ir pavardės inicialai, gimimo data ir gimimo valstybė, nes valstybinė bendruomenė neturi pakankamos galimybės įvertinti konkretaus individualaus pilietybės akto pagrįstumo ir teisėtumo. Tarptautinėje teisėje pripažįstama, kad kiekviena valstybė pati savo teisės aktais nustato, kas yra jos piliečiai, t. y. apibrėžia pilietybės įgijimo, atkūrimo, netekimo sąlygas ir tvarką, reguliuoja kitus su pilietybe susijusius santykius. Pilietybė – kiekvienos valstybės nacionalinės teisės institutas.

Atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) reikalavimus, į tai, kad šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose nenustatyta, kokia tvarka skelbiami vidaus reikalų ministro įsakymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ar Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo, siūloma Aprašo 28 punkte nurodyti skelbiamų vidaus reikalų ministro įsakymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės tikslą ir šiuose skelbiamuose įsakymuose privalomai nurodomų asmens duomenų apimtį. Skelbiant minėtus įsakymus, siekiama užtikrinti priimamų sprendimų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės skaidrumą ir viešumą, prireikus turėti galimybę juos ginčyti teismine tvarka ir ginant viešąjį interesą, kad būtų paisoma Lietuvos Respublikos Konstitucijos, taip pat kad pilietinė Tauta – valstybinė bendruomenė turėtų galimybę žinoti apie narystės joje pasikeitimus. Atsižvelgiant į nurodytą skelbiamų įsakymų tikslą, siūloma nustatyti, kad įsakymuose privalomai nurodomi šie asmens duomenys: asmens vardas (-ai), pavardė (-ės), gimimo data ir valstybės, kurioje asmuo gimė, pavadinimas. Tačiau, atsižvelgiant į Reglamento (ES) 2016/679 preambulės 38 konstatuojamosios dalies nuostatą, kad „vaikams reikia ypatingos jų asmens duomenų apsaugos, nes jie gali nepakankamai suvokti su asmens duomenų tvarkymu susijusius pavojus, pasekmes ar apsaugos priemonės ir savo teises“, ir siekiant labiau apsaugoti vaikų iki 18 metų asmens duomenis, siūloma juos skelbti kita tvarka, t. y. įsakyme turi būti nurodoma vaiko vardo (-ų) ir pavardės (-ių) pirmosios raidės, gimimo data ir valstybės, kurioje vaikas gimė, pavadinimas. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad vidaus reikalų ministro įsakymais dėl Lietuvos Respublikos pilietybės neatkūrimo neatsiranda nuolatinio teisinio asmens ryšio su valstybe (t. y. asmuo neįgyja piliečio teisinio statuso), siūloma minėtuose įsakymuose visų asmenų, įskaitant ir vaikus iki 18 metų, asmens duomenis skelbti nuasmenintus: asmens vardo (-ų) ir pavardės (-ių) pirmosios raidės, gimimo data ir valstybės, kurioje asmuo gimė, pavadinimas. Manome, kad skelbiami asmens duomenys nurodyta apimtimi būtų būtini, pakankami ir proporcingi siekiamiems tikslams ir nepažeistų asmens privataus gyvenimo apsaugos intereso. Kiekvieno asmens, kuriam atkurama Lietuvos Respublikos pilietybė ar kuris pripažįstamas netekusiu pilietybės, identifikavimas vardu, pavarde, gimimo metais ir gimimo valstybe yra minimali apimtis, kurios pakanka identifikuoti konkretų asmenį, kuriam atkurama Lietuvos Respublikos pilietybė ar kuris netenka Lietuvos Respublikos pilietybės. Pažymėtina, kad, siekiant identifikuoti asmenį, vien tik

asmens vardo ir pavardės nepakanka, nes pastarieji duomenys gali sutapti su kito asmens duomenimis. Be to, šie duomenys (vardas, pavardė, gimimo data ir valstybės, kurioje asmuo gimė, pavadinimas) skelbiami ir Respublikos Prezidento dekretuose. Šie asmens duomenys gali būti aktualūs ne tik juos paskelbus, tačiau ir po kelerių metų, todėl objektyviai nėra galimybių nustatyti, kokį laikotarpį tokie asmens duomenys bus tvarkomi (viešai skelbiami).

Siekiant, kad būtų aišku, nuo kada pradedamos taikyti Nutarimo projektu keičiamos nuostatos, siūloma nustatyti įsigaliojimo datą 2023 m. vasario 1 d.

Nutarimo projektu nėra perkeliama ir (ar) įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Nutarimo projekto teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio korupcijos mastui vertinimas atliktas.

Priėmus Nutarimo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Nutarimo projektas neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Europos Sąjungos teisės aktų ir Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatomis.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS), kur su juo gali susipažinti suinteresuotos institucijos ir visuomenė. Kitų konsultavimosi su visuomene būdų nenumatoma.

Nutarimo projektas derintas su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija ir Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, į visas pastabas ir pasiūlymus atsižvelgta, išskyrus Teisingumo ministerijos pasiūlymą dėl nuo karo ar politinio režimo grėsmių pabėgusių asmenų asmens duomenų skelbimo, nes vidaus reikalų ministras nesprenžia šių asmenų Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo klausimų. Patikslintas Nutarimo projektas darbo tvarka suderintas su Teisingumo ministerija, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija savo vertinimo darbo tvarka nepateikė.

Nutarimo projektą parengė Vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės (vadovė Aušra Grikevičienė, tel. (8 5) 271 7078, el. p. ausra.grikeviciene@vrm.lt) patarėja Daiva Vežikauskaitė (tel. (8 5) 271 7261, el. p. daiva.vezikauskaite@vrm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas ir jo lyginamasis variantas, 4 lapai.
2. Teisės aktų projektų vertinimo antikorupcinė vertinimo pažyma, 4 lapai.
3. Suinteresuotų institucijų išvadų kopijos, 6 lapai.

Vidaus reikalų ministrė

Agnė Bilotaitė